

ВИСОКИТЕ ЦЕНИ НА НАФТАТА ЈА "ВОЗАТ" МАКЕДОНИЈА ВО ФИНАНСИСКИ АМБИС

Најновиот скок на цената на нафтените деривати, со што цената на бензините на домашниот пазар достигна повеќе од 70 денари за литар, почна да предизвикува паника кај стопанствениците, особено што ова се случува во услови на и онака лошата состојба во која се наоѓа македонската економија. Според бизнисмените, црвената линија е премината. Предизвиканите штети во стопанството исклучително ќе ја влошат и состојбата со ликвидноста на компаниите каде сè поприсутна ќе биде појавата доверителите да го избегнуваат плаќањето

ВИСОКИТЕ ЦЕНИ ЌЕ МУ ЈА "СКРОЈАТ" КОЖАТА НА СТОПАНСТВОТО

аат за летните годишни одмори. Од Јавното претпријатие за градски сообраќај, најголемиот потрошувач на нафта, се жалат дека цените на дериватите преминале секаква логика. Прават анализа за евентуално поскапување на превозот. И во градежништвото се проценуваат штетите. Некои градежници дури тврдат дека цената на изведување на новите станови ќе биде многу повисока, што значи и пораст на крајната цена. Овие предупредувања од стопанството ги потврдија прогнозите на експертите дека македонската економија ќе доживее сериозен удар од

■ Пишува:
Арсен КОЛЕВСКИ

на обврските, со што домашната економија со голема брзина ќе падне во колапс, а во крајна мерка тоа драстично ќе ја притисне и социјалната положба на граѓаните.

Фирмите кои горивата ги користат како главна компонента во бизнисот, калкулираат до кога ќе можат да се носат со сè повисоките цени на нафтата. Најмногу на удар се секторите кои се најдиректно зависни од нафтата - индустријата, транспортот, трговијата и земјоделството. Ако на светските берзи продолжи зголемувањето на цените, а експертските прогнози се такви, Македонија ќе ја заплисне бран поскапувања на серија производи и услуги. Стопанствениците веќе гласно коментираат дека фантастично високите цени на нафтата неминовно ќе удрат врз живеачката.

ЦЕНОВЕН УДАР

На списокот за нови повисоки цени веќе се наоѓаат лебот, градскиот и туристичкиот сообраќај, становите, хотелското сместување, транспортот и голем број продукти за широка потрошувачка. Иако досега немаше официјална најава, сепак одредени трговци веќе применуваат пораст на цените на производите за еден-два денара. Но,

ИНФЛАЦИЈАТА ЌЕ ОКТАНСКАТА ЕКСП

дали поскапувањата ќе се задржат на ова ниво, никој не се осмелува да предвиди. Пекарскиот бизнис ги калкулира новите цени.

"Имав повеќе разговори со директори на фирми и сите бараат средба, макар што цената на лебот е на слободно формирање, како би утврдиле одредено зголемување", изјави деновиве еден претставник на мелничко-преработувачката индустрија. Од скоп-

ски "Жито лукс" велат дека засега ќе се воздржат од поскапување на лебот.

Сериозен ценовен удар ќе има и во транспортниот бизнис. Пред летната сезона се најавува поскапување и на туристичкиот превоз и на хотелските аранжмани. Во овој сектор високите цени на нафтата ќе влијаат многу негативно, па најверојатно ќе се случат корекции во однос на понудите кои се подготвува-

галопирачкиот раст на цените на нафтените деривати.

ИНФЛАЦИЈА НА ПОВИДОК

"Станува збор за глобален проблем, кој очигледно ќе потрае. Наспроти ова, бидејќи е увозно зависна од нафта, Македонија е ограничена во мерките кои може да ги преземе за да го ублажи ударот. Проблемот е во тоа што станува збор за нафта, чија цена битно влијае на цената на чинењето на производите, па доколку продолжи таа да се зголемува компаниите ќе ги потрошат и последните резерви. А тоа е прв чекор кон почетокот на зголемувањето на цените на услугите и на производите, што како крајна мерка може да резултира со извесен процент на инфлација", вели проф. д-р Живко Атанасовски.

Но, според професорот Атанасовски, мора да се потенцира дека доколку станува збор за тенденција на континуирано зголемување на цената на нафтата на светски-

Наспроти сè поевидентните штети во индустријата, македонската економија се соочува со сè поголеми трошоци во работењето, што ќе придонесе најголемиот товар од вавата состојба да падне врз грбот на граѓаните.

"Доколку се продолжи со зголемување на цената на нафтата, компаниите ќе ги потрошат и последните резерви. А тоа е прв чекор кон почетокот на зголемувањето на цените и услугите на производите, што како крајна мерка може да резултира со извесен процент на инфлација", вели проф. д-р Живко Атанасовски.

от пазар, за што ние немаме никакво влијание, тогаш било каква мерка на државата во насока на намалување на јавните давачки ќе биде од еднократен карактер и со делумни ефекти.

"Во еден период можеби ќе има забавување во порастот на цената на нафтените деривати, но ваквата мерка нема да го реши проблемот. Но, од друга страна, таквото прилагодување на јавните давачки за таа цел ќе доведе до менување на даночниот систем, што не е добро ниту за стопанствениците ниту за имиџот на државата. Ние можеме единствено да се прилагодиме со европските зафаќања од овој вид, па ако имаме повисоки акцизи да ги прилагодиме кон европските. И тоа да е една константна,

Изминативе 15 месеци приходите од ДДВ на горивата се зголемени за 35 отсто, а од акцизата за првите три месеци од годинава се собрани 24 милиони евра. Владата не сака да ги намали давачките за нафтените деривати, бидејќи со нив добива екстра приходи во државниот Буџет. Владата не дозволува ниту Регулаторната комисија при утврдувањето на цените на нафтените деривати да ја намали акцизата за три отсто, како што е предвидено при формирањето на методологијата. Уделот на давачките за државата во цената на горивата изнесува повеќе од 50 отсто. Преостанатиот дел се рафинериската цена, давачката од 0,5 денари за "Окта" и трговската маржа, чиј максимален износ е 3,2 денари за литар. Не може да се добијат податоци колку пари се слеале во Буџетот од ДДВ на нафтените деривати, бидејќи тие се пресметуваат заедно со другите приходи од овој данок. Од акцизата на нафта и нафтни деривати, пак, во првите три месеци од годинава УЈП собра близу 24 милиони евра.

намали своите давачки. Ова го потврдуваат и во Регулаторната комисија, додавајќи дека намалувањето на маржата од трговците многу мал-

но Владата ќе мора да најде резерва во Буџетот во интерес на граѓаните и на стопанството. И во Македонија цените ги следат светските рекорди. Тоа најмногу го чувствуваат граѓаните. Последниве години цената на бензи-

пувањето на нафтените деривати, бидејќи нивната потрошувачка не е намалена. Ова се заклучува врз основа на бројките за платена акциза во УЈП и од статистичките податоци за увоз на нафта и нафтни деривати. Така, во првите три месеци од годинава, "Окта", "Макпетрол" и "Лукоил" платиле акциза за 211.882 тони нафта и нафтни деривати во износ од 24 милиони евра. Само "Окта" од јануари до март во УЈП пријави 150.543 тони нафта и нафтни деривати, за што плати 691,7 милиони денари (11,4 мил. евра). Кај "Макпетрол" се регистрирани 41.805 тони, платени се 603 милиони денари (9,9 мил. евра), а кај "Лукоил" 19.553 тони и платена акциза од 156 милиони денари (2,5 мил. евра).

Затоа не изненадува констатацијата на трговците дека сè повеќе возила користат

ЗАВИСИ ОД ЛОЗИЈА?!

трајна и непроменлива даночна политика во поглед на висината на овие давачки", потценцира Атанасовски.

За волја на вистината, досега Владата не презеде ништо да го амортизира ценовниот шок кој континуирано се заканува. Под притисок на новите фрапантни цени, Владата конечно најави специјална седница на која ќе го отвори проблемот. Но, и од тоа не произлезе ништо. А на редовната седница во оваа седмица воопшто и не се разговарало за проблемот со високите цени на нафтата, иако премиерот Бучковски најави дека ќе го ублажува ефектот од ценовниот шок кај бензините. Се бара решение кое Владата ќе го преземе при новиот скок на цената на нафтата на светските берзи. Засега таа нема стратегија, но премиерот кажа неколку опции кои ќе се разгледуваат. Првата беше да се разговара со дистрибутерите на нафтни деривати тие да ја намалат маржата. Тоа пропадна зашто нивниот став е јасен. Тие тврдат дека државата треба да ги

ку ќе влијае за поевтинување на горивата - еден до два денара.

Многу поголем простор има за намалување на акцизните давачки. ДДВ тешко може да се смени бидејќи со закон е фиксиран на 18 отсто. Владата треба да размисли и за менување на анекси од купопродажниот договор за рафинеријата "Окта", кој многу придонесува за високите цени на нафтените деривати во земјава, објаснуваат во Комисијата за енергетика. Во спорниот договор за продажба на "Окта" на грчката компанија "Хеленик петролеум" има куп давачки кои директно одат на товар на граѓаните, а кои се пресметани во рафинериската цена на нафтените деривати.

БРОЈКИ

Доколку цената продолжи да урива рекорди, Владата ќе мора да интервенира за да го намали инфлаторниот притисок. Дел од добивката од нафтата е влезена во буџетските трошоци на државата,

СКАПИТЕ ГОРИВА ЌЕ ГИ ИСПРАЗНАТ ПАТИШТАТА

ните расте рапидно, а просечната плата се зголемува минимално.

Колку за илустрација, на 10 јануари 2005 година цената на супер бензинот изнесуваше 53,50 денари, за до 13 јуни таа година да достигне 60 ден., за пред две седмици да се продава за 72 денара. Во истиот период цената на дизел гориво беше 42 ден. за литар, а сега е 67,5 денари. Економистите велат дека тоа уште повеќе ја потенцира клучната карактеристика на македонската реалност - осиромашувањето на граѓаните.

Но, домашната статистика вели нешто друго. Државата има огромен кар од поска-

течен нафтен гас, отколку бензин и дизел, бидејќи тој е многу поевтин. Литар гас чини 29,5 денари, за разлика од бензинот, кој се продава по 72 денара за литар.

"Секој ден се зголемува продажбата на течен нафтен гас. Само 30 отсто од возилата на нашите бензински пумпи точат гориво, а дури 70 отсто гас", вели еден сопственик на бензинска станица во Скопје, укажувајќи дека граѓаните не ни очекуваат помош од државата и сами си го нашле чарето од високите цени на горивата. Но, од повисоките цени на сите продукти што ги носи инфлацијата изгледа никој не може да ги спаси.